

28.05.2018

Asia/4

§ 373

V 13.6.2018, Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma

HEL 2017-010555 T 08 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli projektipäällikkö Niko Setälä.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Marcus Rantalan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi
Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelman ja hankkeen toteuttamisen siten, että

- raitiotien infrastruktuurin kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoonaa euroa (MAKU 111,9, marraskuu 2017, 2010=100)

- hankkeesta laaditaan hyväksytyyn yleissuunnitelman ja kokonaiskustannusarvion mukainen tarkempi hankesuunnitelma. Hankesuunnitelmassa voidaan tehdä hankkeeseen vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia, jotka eivät olennaisesti muuta yleissuunnitelman sisältöä.

Esittelijän perustelut

Kaupunkiympäristölautakunnan esitys

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunkiympäristölautakunta esittää 6.2.2018 § 51 Kalasataman raitio-
teiden yleissuunnitelman hyväksymistä ja hankkeen toteuttamista siten,
että raitiotien infrastruktuurin kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoo-
naa euroa (MAKU 111,9, marraskuu 2017, 2010=100).

Yleissuunnitelmaraportti on liitteenä 1, yleiskartta liitteenä 2 ja piirustuk-
set liitteenä 3. Kalasataman raitiotien hankearviointi on liitteenä 4.

Vuorovaikutusraportti, jossa on yhteenvedot valmisteluaikana saaduis-
ta kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista sekä vas-
tineet niihin on liitteenä 5.

Hankkeen arvioidut vaikutukset kaupungin käyttötalouteen ja lipun hin-
toihin on esitetty liitteessä 6.

Hankkeen tiivistetty kuvaus

Kalasataman raitioiteiden yleissuunnitelmassa kuvataan Kalasatamaa
ja siihen liittyviä alueita palveleva raitiotiejärjestelmä. Lähtökohtina ovat
nykyiset joukkoliikenteen järjestelyt ja tiedossa olevat uudet yhteydet,
kuten Kruunusillat-hanke. Yleissuunnitelmassa esitetään tarvittavat va-
raukset raitiotielle, raitiotien reitit käyttöönottilanteessa ja mahdollisia
laajennussuuntia, alustava aikataulu ja hankkeen kustannusarvio.

Kalasataman raitiotie välillä Nihti – Kalasataman keskus – Vallilanlaak-
so – Pasila käsittää noin 4,5 km kaksiraiteista linjaraidetta ja noin 1,3
km yhdys- ja kääntöraiteita. Raitiotie on Helsingin nykyisen raitioverkon
laajennus. Se liittyy eteläpäässä suunnitteilla olevaan Kruunusillat-
hankkeen raitiotiehen ja pohjoispäässä Pasilan raitiotieihin. Raitiolinja
toimii poikittaisyhteytenä Laajasalon pikaraitiotien, Kalasataman kes-
kuksen metrolinjan sekä Pasilan aseman junalinjojen välillä. Raitiotie
on mitoitukseltaan yhteensopiva pikaraitiotieverkon kanssa.

Raitiolinjan keskinopeus on 19 - 20 km/h. Raitiotien varrella on 9 uutta
pysäkkiä. Matka-aika Nihdin ja Pasilan aseman välillä on noin 15
minuuttia. Vuoroväli on alkuvaiheessa 10 minuuttia.

Sompasaaren ja Nihdin alueen nykyiset linjojen 50 ja 59 bussiyhteydet
Kalasatamaan lakkaavat ja linjojen päätepysäkit siirtyvät raitioliikenteen
alkaessa Kalasataman keskuksen.

Uuden raitiolinjan liikennöinti Nihdin ja Pasilan välillä vaatii alkuvai-
heessa noin 6 raitiovaunua. Vaunuhankinnat tehdään osana laajempaa
raitiovaunujen hankintakokonaisuutta.

Hanke on kuvattu yksityiskohtaisemmin kaupunkiympäristölautakunnan
esityksessä, joka näkyy päätöshistoriassa sekä yleissuunnitelmarapor-
tissa.

Hankkeen yhteys Sörnäisten liikennetunnelin hankkeeseen

Kalasadaman raitiotie kulkee Sörnäisissä Hermannin rantatiellä. Sörnäisten liikennetunnelin vireillä olevassa suunnittelussa tunnelin kaksi-aukkoinen suuaukko sijoittuu Hermannin rantatien keskellä kulkevan raitiotien molemmin puolin. Raitiotien toteuttamisen yhteydessä on perusteltua varautua Sörnäisten liikennetunnelin rakentamiseen. Tunnelin radanalaisten rakenteiden toteuttaminen Hermannin rantatielle jälkikäteen aiheuttaisi pitkäkestoista liikennekatkoa raitiolinjalla. Raitioliikenteelle aiheutuvat haitat saadaan minimoitua toteuttamalla radanalaiset rakenteet raitiotien rakentamiseen liittyen.

Kustannukset

Kalasadaman raitioteiden kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoonaa euroa (MAKU-indeksi 111,9, 2010=100), josta raitiotiejärjestelmän osuus on 55,8 milj. euroa ja katurakentamisen osuus 23,5 milj. euroa.

Raitiotien rinnalle on Vallilanlaaksossa mahdollista toteuttaa samanlaisesti raitiotien rakentamisen kanssa pyöräliikenteen baanayhteys, jonka kustannusarvio on 3,5 milj. euroa. Kustannuksia ei ole sisällytetty Kalasadaman raitiotien kustannuksiin. Baanayhteyden toteuttamisesta päätetään erikseen.

Sörnäistentunnelin radanalaisten tunnelirakenteiden kustannusarvio on noin 33 milj. euroa. Tunneliin varautumista ei ole sisällytetty Kalasadaman raitiotien kustannuksiin. Tunneliin varautumisesta Kalasadaman raitiotien rakentamisen yhteydessä päätetään erikseen.

Käyttö- ja liikennöintikustannukset

Nihdin ja Pasilan välisen raitiolinjan liikennöintikustannukset ovat arviolta noin 3,7 milj. euroa vuodessa. Nihtiä ja Sompasaarta palvelevan bussiliikenteen lakkauttaminen vähentää liikennöintikustannuksia noin 1,0 milj. euroa vuodessa. Liikennöintikustannusten nettolisäys on noin 2,7 milj. euroa vuodessa raitioliikenteen alkaessa.

Alustavan liikennöintisuunnitelman ja matkustajaennusteiden perusteella Kalasadaman raitiotien liikennöintikustannus on 0,4 euroa/nousu. Kantakaupungin nykyisessä raitioliikenteessä kustannus on noin 0,9 euroa/nousu.

Hankkeen vaikutukset

Nihdin ja Pasilan väliselle raitiolinjalle on ennustettu noin 24 000 matkustajaa arkivuorokaudessa vuonna 2025. Tämä on samaa luokkaa kuin nykyisillä raitiolinjoilla, vaikka uusi linja on nykyisiä huomattavasti

28.05.2018

Asia/4

lyhyempi. Maankäytön kehittyessä matkustajamäärien arvioidaan nousevan linjastoratkaisuista riippuen 40 000–50 000 matkustajaan.

Yhteyden toteuttaminen raitiotienä mahdollistaa linjaverkoston laajentamisen molemmista päistä.

Hankkeen vaikutuksia on kuvattu laajemmin liitteenä olevassa hankearvioinnissa.

Hankkeen vaikutukset lipputuloihin, lippujen hintoihin ja kaupungin käyttötalouteen

Kalasadaman raitiotien on nykyjärjestelmän mukaisilla matkalippujen hinnoilla arvioitu lisäävän lipputuloja vuositasolla noin 0,4 milj. euroa liikenteen alkaessa. Vuonna 2040 lipputulojen arvioidaan olevan noin 1,2 milj. euroa vuositasolla.

HSL:n tammikuussa 2018 tekemien laskelmien perusteella Kalasadaman raitiotieyhteydellä arvioidaan olevan noin 1 %:n korotusvaikutus nykyjärjestelmän mukaisiin matkalippujen hintoihin. Laskelmat perustuvat 50 %:n subventioasteeseen.

Helsingin HSL-maksuosuuden arvioidaan kasvavan Kalasadaman raitiotieyhteyden myötä käyttöön ottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta noin 3,6 milj. euroa. Raitiotieyhteyden vaikutus kaupungin HKL:lle maksamaan infratukeen on ns. infran korkotulo huomioiden hankkeen käyttöönottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta 1,4 milj. euroa (keskimäärin 0,7 milj. euroa/vuosi 40 vuoden aikana). Tämä vastaa noin 6 %:n korotusta vuoden 2018 talousarvion mukaiseen HKL:n infratukeen.

Kalasadaman raitiotieyhteyden kokonaisvaikutuksen kaupungin käyttötalouteen on arvioitu olevan raitiotieyhteyden käyttöönottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta yhteensä 5 milj. euroa (HSL:n maksuosuus ja HKL:n infratuki). Vaikutus pienenee jonkin verran seuraavina vuosina poistettavan pääoman korkokulujen pienentymisen myötä.

Aikataulu

Kalasadaman raitiotien toteuttaminen alkaa tämänhetkisen arvion mukaan vuonna 2020 ja raitioliikenne Nihdin ja Pasilan välillä vuonna 2024. Toteuttamisaikataulu on alustava ja tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä ja rahoituksen varmistuessa.

Rakentaminen sovitetaan yhteen aluerakentamisen aikataulujen kanssa erityisesti Nihdin ja Hermannin rantatien osalta. Raitiotien valmistuminen vuonna 2024 mahdollistaa Kruunusillat-hankkeen raitiotieyhteyden koeajot ennen Nihti-Hakaniemi -osuuden valmistumista.

Päätös siitä, varaudutaanko Sörnäistentunnelin rakentamiseen Kalasataman raitiotien toteuttamisen yhteydessä, on tehtävä ennen Hermannin rantatien Vanhan talvitien ja Haukilahdenkadun välisen osan rakentamista, viimeistään vuonna 2021. Sörnäistentunnelin asemakaava on tulossa kaupunginvaltuuston käsittelyyn syksyyn 2018 mennessä. Sörnäistentunnelin hankesuunnitelman laatiminen alkaa vuonna 2018 ja valmistuu siten, että sen käsittely kaupunginvaltuustossa olisi mahdollista vuonna 2019.

Kalasataman raitiotien toteuttaminen edellyttää Vallilanlaakson asemakaavan muuttamista. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi 6.2.2018 § 50 Vallilanlaakson asemakaava- ja asemakaavan muutosluonnoksen jatkosuunnittelun pohjaksi. Asia tulee kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi syksyllä 2018.

Vireillä ovat myös Nihdin sekä Hermannin rantatien asemakaavojen muutokset, joissa huomioidaan raitiotien toteuttaminen. Muilta osin voimassa olevat asemakaavat mahdollistavat yleissuunnitelman mukaisen raitiotien toteuttamisen.

Liikenneliikelaitoksen johtokunta merkitsi 1.3.2018 § 33 tiedoksi Kalasataman raitiotietä koskevan informaation ja oikeutti HKL:n asian kii-reellisyyden johdosta jo yleissuunnitelman pohjalta ja ennen hankepää-töksen tekemistä tarvittaessa toteuttamaan hankkeeseen liittyvää esira-kentamista ja siihen liittyviä investointeja niin, että niiden enimmäis-määrä voi olla 5 milj. euroa (alv 0 %). HKL laatii hankesuunnitelman yleissuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

HSL varautuu Kalasataman raitioliikenteen järjestämiseen liikennöinti-suunnitelmissaan yleissuunnitelmassa esitetyn toteutusaikataulun mu-kaisesti. Kalasataman raitiotiet huomioidaan myös tulevassa raitiolii-kenteen linjastosuunnitelman päivityksessä.

HSL ja HKL varautuvat lisääntyvän raitioliikenteen vaatimiin kalusto-hankintoihin yleissuunnitelmassa esitetyn toteutusaikataulun mukaises-ti.

HKL ratkaisee raitiotien toteuttamismallin myöhemmin erikseen.

Kaupunginhallituksen kannanotot

Kaupunginhallitus toteaa, että Kalasataman raitiotieyhteys on perustel-tu Kalasataman alueen yhdistämiseksi sujuvalla joukkoliikenneyhtey-dellä osaksi ympäröivien kaupunginosien ja kantakaupungin joukkolii-kenneverkkoa. Kalasataman raitiotie toimii alueen sisäisenä joukkolii-kenneyhteytenä ja merkittävänä poikittaisyhteytenä, joka yhdistää Pasi-lan ja Laajasalon raitiotielinjat. Esitetty raitiolinjaus, jossa Kalasataman

raitiotien perusosa yhdistetään Vallilanlaakson kautta Pasilaan, on kustannustehokkain tapa tuoda raitioliikenne Kalasatamaan.

Raitiotieyhteys toteuttaa osaltaan uuden yleiskaavan pikaraitiotieverkkoa, johon kuuluvat sekä Vallilanlaakson raitiotieosuus että reitti Hermannin rantatietä pitkin Kalasatamaan. Hanke on myös kaupunginvaltuuston 27.9.2017 hyväksymän Helsingin kaupunkistrategian tavoitteiden mukainen. Strategian eräänä tavoitteena on, että keskustan raitiotieverkko ja Kalasataman raitiotiesuunnitelman toteutus etenee.

Hankkeen katurakentamisen kustannuksiin on varauduttu kaupunginvaltuuston 29.11.2017 hyväksymän vuoden 2018 talousarvion ja taloussuunnitelman 2019-2020 liitteenä olevassa, 10-vuotisessa investointiohjelmassa projektialueiden katurakentamiseen osoitettujen määrärahojen puitteissa.

Vuoden 2018 talousarvion ja taloussuunnitelman 2019-2020 liitteenä olevassa HKL:n investointiohjelmassa Kalasataman raitiotien toteuttamiseen on varauduttu raitioliikenteen linjastosuunnitelman (Raili) hankkeisiin esitettyjen määrärahojen puitteissa yhteensä noin 23,6 milj. eurolla, kun nyt käsiteltävänä oleva hankkeen kustannusarvion HKL:n osuus on 55,8 milj. euroa. Investointiohjelman pohjana olleen alustavan kustannusarvion ja yleissuunnitelman yhteydessä tarkentuneen kustannusarvion ero on merkittävä. Investointiohjelman pohjana olleessa alustavassa kustannusarviossa hankkeen laajuus oli arvioitu pienemmäksi, Hämeentieltä Sompasaareen. Vallilanlaakson osuuden kustannukset oli otettu huomioon vanhojen hyvin karkeiden arvioiden mukaisina.

Kaupunginhallitus toteaa, että hanke tulee toteuttaa HKL:n investointiohjelman 10-vuotisen kokonaistason puitteissa tarvittaessa muita hankkeita siirtämällä.

Kaupunginhallituksen tarkoituksena on, mikäli kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupunginhallituksen ehdotuksen, kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä kehottaa HKL:ää yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa kehittämään hankkeiden alustavien tarkastelujen yhteydessä tehtävää kustannusten arviointia siten, että kaupungilla käytössä olevan investointien 10-vuotisen ohjelmakauden tarkkuustaso paranee.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

28.05.2018

Asia/4

Saara Kanto, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 25531
saara.kanto(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelma -raportti
- 2 Kalasataman raitioteiden yleiskartta
- 3 Kalasataman raitiotiet - liikenteen yleissuunnitelmakartat
- 4 Kalasataman raitioteiden hankearviointitaulukko
- 5 Kalasataman raitioteiden vuorovaikutusraportti
- 6 Vaikutukset käyttötalouteen ja lipun hintoihin

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunkiympäristön toimiala
HKL

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 01.03.2018 § 33

HEL 2017-010555 T 08 00 02

Päätös

Liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti

- merkitä tiedoksi saamansa informaation
- oikeuttaa HKL:n asian kiireellisyyden johdosta jo yleissuunnitelman pohjalta ja ennen hankepäätöksen tekemistä tarvittaessa toteuttamaan hankkeeseen liittyvää esirakentamista ja siihen liittyviä investointeja niin, että niiden enimmäismäärä tämän päätöksen perusteella voi olla 5 milj. euroa (alv 0 %).

Esittelijä

yksikön johtaja
Artturi Lähdetie

Lisätiedot

Artturi Lähdetie, yksikön johtaja, puhelin: 310 35245
artturi.lahdetie(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 06.02.2018 § 51

HEL 2017-010555 T 08 00 02

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

28.05.2018

Asia/4

Hankenumero 0855_10

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelman hyväksymistä ja hankkeen toteuttamista siten, että

- raitiotien infrastruktuurin kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoonaa euroa (MAKU 111,9, marraskuu 2017, 2010=100)
- hankkeesta laaditaan hyväksytyn yleissuunnitelman ja kokonaiskustannusarvion mukainen tarkempi hankesuunnitelma. Hankesuunnitelmassa voidaan tehdä hankkeeseen vähäisiä muutoksia ja tarkistuksia, jotka eivät olennaisesti muuta yleissuunnitelman sisältöä.

Lisäksi hyväksyessään yleissuunnitelman lautakunta edellyttää, että jatkokehitystyössä kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin:

- Pysäkkien sijoittelu ja vaihtoyhteydet Hämeentien, Kustaa Vaasan tien ja Hermannin rantatien risteysalueella, jalankulkuyhteydet pysäkeille Kumpulankampukselta, Arabianrannasta, Mäkelänrinteen uintikeskuksesta, ja Vallilanlaakson pallokentiltä, Kalasataman terveysaseman ja palvelujen saavutettavuus sekä tulevaisuudessa mahdollisesti Viikin suunnasta tulevan raitiotien yhdistettävyyys Kalasatama-Pasila-raideyhteyteen.

Tiivistelmä

Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelmassa esitetään Kalasatamaa ja siihen liittyviä alueita palveleva raitiotiejärjestelmä. Lähtökohtina ovat nykyiset joukkoliikenteen järjestelyt ja tiedossa olevat uudet yhteydet, kuten Kruunusillat, joka tuo raitiotieyhteyden Kalasataman alueen eteläkärjestä Nihdistä Helsingin keskustaan ja Laajasaloon.

Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelmassa vahvistetaan tarvittavat varaukset raitioiteille, määritellään tulevat raitiotien reitit, kuvataan toteuttamisen alustava aikataulu ja laaditaan hankkeelle kustannusarvio. Samalla esitetään millainen linjasto Kalasataman raitioiteilla kulkisi yhteyttä käyttöönotettaessa ja sen mahdollisia laajennussuuntia.

Kalasatamaan esitetään toteutettavaksi raitiotie välille Nihti – Kalasataman keskus – Vallilanlaakso – Pasila. Raitiotie on Helsingin nykyisen raitioverkon laajennus ja se liittyy eteläpäästään suunnitteilla olevaan Kruunusillat-hankkeen raitiotiehen ja pohjoispäästä Pasilan raitioiteihin. Nihdin ja Pasilan välinen uusi raitiolinja yhdistäisi Laajasalon pikaraitiotien, Kalasataman keskuksen metron ja Pasilan aseman junat poikittai-

sella raideyhteydellä. Matka-aika Nihdin ja Pasilan aseman välillä olisi noin 15 minuuttia. Tavoitteena on raitiotien toteuttaminen siten, että liikennöinti voisi alkaa vuonna 2024.

Nihdin ja Pasilan välisen raitiolinjan matkustajamäärät perustelevat linjan toteuttamista raitiotienä. Matkustajamäärien arvioidaan olevan alkuvuosina noin 24 000 matkustajaa arkivuorokaudessa ja nousevan myöhemmin linjastoratkaisuista riippuen jopa 40 000–50 000 matkustajaan. Linjan toteuttaminen raitiotienä mahdollistaa sen verkostollisen laajennettavuuden molemmista päistään.

Kalasadaman raitioteiden kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoonaa euroa (MAKU-indeksi 111,9, 2010=100), josta raitiotiejärjestelmän osuus on 55,8 milj. euroa ja muiden katu- ym. rakennustöiden osuus on 23,5 milj. euroa. Kalasadaman raitiotieyhteyden kokonaisvaikutus Helsingin kaupungin käyttötalouteen on arvioitu olevan sen käyttöönottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta yhteensä 5 milj. euroa (HSL:n maksuosuus ja HKL:n infratuki).

Esittelijän perustelut

Aikaisempia päätöksiä

Raitiotieverkon laajennus Kalasatamaan on esitetty kaupunginvaltuuston 30.1.2008 hyväksymässä Sörnäistenrannan ja Hermanninrannan osayleiskaavassa (nro 11650), joka on tullut lainvoimaiseksi 2008.

Kalasadaman keskuksen asemakaavaa (nro 12070) varten laaditussa Kalasadaman joukkoliikenneselvityksessä 2011 esitettiin raitiotielinjausta Nihdistä Kalasadaman keskuksen ja Vallilanlaakson kautta Pasilaan ja liitosta Nihdissä Kruunusillat-yhteyteen. Kalasadaman alueen osayleiskaavan mukaisesti tähän mennessä laadituissa asemakaavoissa on varauduttu raitiotiehen.

Kaupunginhallitus esitti 28.5.2012 Vallilanlaaksoon toteutettavaksi joukkoliikennekadun Mäkelänkadun ja Hämeentien välille, ensin bussiliikenteen ja myöhemmin myös raitioliikenteen käytettäväksi. Kaupunginvaltuusto hylkäsi 6.6.2012 ehdotuksen joukkoliikennekadun mahdollistavasta asemakaavasta (nro 11978).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.8.2016 Kruunusillat-hankkeen, jolla toteutetaan raitiotieyhteys keskustasta Hakaniemen kautta Nihtiin ja edelleen Korkeasaaren kautta Laajasaloon. Hankesuunnitelmassa on varauduttu myös Kalasadamasta Nihtiin saapuvaan raitiolinjaan.

Kaupunginvaltuusto on 6.6.2012 hyväksynyt Sörnäistentunnelia koskevan yleissuunnitelman jatkosuunnittelun ja asemakaavoituksen pohjak-

28.05.2018

Asia/4

si. Kaupunkisuunnittelulautakunta on 4.6.2013 esittänyt kaupunginhallitukselle Sörnäistentunnelia koskevan asemakaavan muutosehdotuksen hyväksymistä ja tunnelia koskevan alustavan liikennesuunnitelman valitsemista jatkosuunnittelun pohjaksi. Asemakaavan muutosehdotuksen tarkistaminen ja tunnelia koskevan hankesuunnitelman laatiminen on tarkoitus käynnistää vuoden 2018 aikana.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän hallitus on hyväksynyt 10.2.2015 raitioliikenteen linjastosuunnitelman, jonka mukaisia linjastomuutoksia tehtiin viimeksi syksyllä 2017. Tässä suunnitelmassa Kalasataman raitiotiet oli huomioitu alustavissa tarkasteluissa, mutta niiden pohjalta ei tehty tarkempaa linjastosuunnittelua.

Kaupunginvaltuuston 26.10.2016 hyväksymässä Helsingin uudessa yleiskaavassa eli Kaupunkikaavassa on merkitty pikaraitiotieyhteys Kalasatamaan (Nihdistä Hämeentielle) ja Vallilanlaaksoon (Pasilasta Hämeentielle).

Kaupunginvaltuuston 27.9.2017 hyväksymän Helsingin kaupunkistrategian yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu, että keskustan raitiotieverkko ja Kalasataman raitiotiesuunnitelman toteutus etenee.

Vuorovaikutus ja viranomaisyhteistyö

Yleissuunnitelman laadinnan yhteydessä on järjestetty vuorovaikutusta vaikutusalueen asukkaiden ja muiden tahojen kanssa useaan otteeseen. Ensimmäinen kohdennettu asukastyöpaja järjestettiin joulukuussa 2016 ja viimeinen laaja asukastilaisuus lokakuussa 2017. Lokakuun tilaisuudessa esiteltiin Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelman lisäksi hankkeeseen liittyviä Vallilanlaakson ja Hermannin rantatien asemakaavamuutosten osallistumis- ja arviointisuunnitelmia. Kalasataman raitioteiden yleissuunnitelman ja Vallilanlaakson asemakaavamuutoksen yhteinen vuorovaikutusraportti on tämän asian liitteenä.

Yleissuunnitelma on laadittu kaupunkiympäristön toimialalla yhteistyössä liikenneliikelaitoksen, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän ja kaupunginkanslian kanssa. Lisäksi yleissuunnitelman sisältö on käyty läpi yhdessä pelastuslaitoksen ja kaupunkiympäristön toimialan ympäristöpalvelut-yksikön kanssa ja saadut mielipiteet on huomioitu suunnitelmassa, liittyen pelastuslaitoksen toimintaedellytysten varmistamiseen raitiotien varrella ja raitiotiestä johtuvien ympäristöhaittojen torjumiseen.

Hankkeen kuvaus ja tavoitteet

Yleistä

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kalasadaman joukkoliikennejärjestelmän tavoitteena on yhdistää Kalasadaman alue kiinteästi ympäröiviin kaupunginosiin osana kantakaupunkia ja tuoda Kalasadaman alue palveluineen helposti saavutettavaksi osaksi seudullista joukkoliikenneverkkoa. Tavoitteena on toteuttaa joukkoliikennejärjestelmä palvelutasoon nähden kustannustehokkaasti, tehdä joukkoliikenteestä aidosti kilpailukykyinen kulkumuoto Kalasadaman alueen asukkaille ja työntekijöille sekä mahdollistaa kantakaupungille tyypillinen autoriippumaton elämäntapa alueella.

Hankkeen keskeinen sisältö

Kalasadaman raitiotie on Helsingin nykyisen raitioverkon laajennus. Raitiotie käsittää noin 4,5 kilometriä kaksiraiteista linjaraidetta ja lisäksi noin 1,3 kilometriä yhdys- ja kääntöraiteita.

Yleissuunnitelman mukainen linjaus alkaa Kalasadaman Nihdistä, josta se jatkuu Sompasaaren, Sörnäistenniemen ja Kalasadaman keskuksen kautta Hermannin rantatielle ja edelleen Vallilanlaakson läpi Pasilaan. Raitiotie liittyy nykyiseen rataverkkoon Mäkelänkadun ja Radanrakentajantien risteyksessä Uintikeskuksen pysäkin kohdalla, josta raitiolinja voi jatkaa edelleen Pasilan asemalle. Pasilassa uusi raitiolinja käyttää nykyisiä ja suunnitteilla olevia raitioiteita.

Nihdissä raitiotie liittyy Kruunusillat-hankkeessa toteutettavaan keskustan, Hakaniemen ja Laajasalon väliseen raitiotiehen, raitiotien kääntöpaikka on näille linjoille yhteisen pysäkin länsipuolella. Haukilahdenkadulle on suunniteltu yhdysraide Hermannin rantatien ja Hämeentien välille, mikä mahdollistaa yhteyden Kalasadamasta Koskelan raitiotievarikolle.

Raitiotien linjaosuudet on sijoitettu Sörnäistenniemen aluetta lukuun ottamatta muulta liikenteeltä erotellulle alueelle. Nihdissä raitiotie kulkee Kruunusillat-yhteyden kanssa yhteisellä raitiotiekadulla, Sompasaarissa Aallonhalkoja-kadun keskellä omilla kaistoillaan ja Sörnäistenniemen alueella Junonkadulla ja Leonkadulla sekaliikenteessä ja ns. yhteisen katutilan alueella ("shared space"). Junonkadulla raitiotien suuntaista autoliikenteen läpiajoa esitetään rajoitettavaksi Sompasaarenkanavan sillalla ja Kalasadaman koulun pysäkin kohdalla.

Kalasadaman keskukselta Kyläsaaren raitiotie sijaitsee Hermannin rantatien keskellä ajoradoista eroteltuna. Vallilanlaaksossa raitiotie toteutetaan nurmiratana, jolla ei sallita ajoneuvoliikennettä. Pelastuslaitoksen pääsy radan varrelle kuitenkin varmistetaan.

Kalasadaman keskuksen pohjoispuolelle toteutetaan kääntösilmukka varakääntöpaikaksi etelästä päin saapuville raitiovaunuille. Vallilanlaak-

sossa raitiotien viereen on mahdollista toteuttaa pyöräliikenteen baa-
nayhteys.

Raitioliikenteen osalta suunnittelussa on noudatettu raitioliikenteen ke-
hittämistavoitteita mm. liikennöinnin nopeuden, sujuvuuden ja luotetta-
vuuden suhteen. Raitiolinjan keskinopeus on yleissuunnitelman mu-
kaan noin 19–20 km/h. Raitiotien varrella on 9 uutta pysäkkiparia. Ne
sijoittuvat siten, että ne tukevat nopeaa liikennöintiä, mutta tarjoavat sa-
malla kattavan palvelun reitin varrella. Raitiotietä tulisi käyttää ensi
vaiheessa Nihdin ja Pasilan välillä kulkeva raitiolinja, jonka matka-aika
Nihdistä Pasilan asemalle on noin 15 minuuttia. Raitiovaunu kulkisi al-
kuvaiheessa pääosin 10 minuutin vuorovälillä. Raitiolinja korvaa bussi-
linjat 50 ja 59 Nihdin ja Kalasataman keskuksen välillä.

Kalasataman raitiotiet ovat kaupunkiraitioiteita, mutta mitoitukseltaan
yhteensopivia tulevan pikaraitiotieverkon kanssa. Uudessa yleiskaa-
vassa Kalasataman raitiotiet on esitetty pikaraitiotieverkon osana. Rai-
titiellä on mahdollista käyttää pikaraitiolinjojen 45-metrisiä raitiovaunu-
ja.

Raitiotien tarkemmassa suunnittelussa tullaan selvittämään runkome-
lun ja tärinän vaimennustarpeet uuden radan alueella ja suunnitellaan
tarvittavat vaimennusratkaisut.

Uuden raitiolinjan liikennöinti Nihdin ja Pasilan välillä vaatii alkuvai-
heessa noin 6 raitiovaunua. Uusia raitiovaunuja ei hankita erikseen tätä
raitiolinjaa varten. Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä ja HKL-liike-
laitos suunnittelevat vaunuhankinnat osana laajempaa hankintakoko-
naisuutta, joka ei ole riippuvainen pelkästään Kalasataman raitoteiden
toteuttamisesta.

Hankkeen vaikutukset

Yleissuunnitelmassa on arvioitu Kalasataman raitioteiden vaikutuksia
joukkoliikennejärjestelmälle asetettuihin tavoitteisiin, joukkoliikennemat-
kustamiseen ja kaupunkirakenteeseen. Lisäksi on arvioitu vaikutuksia
joukkoliikennejärjestelmän taloudellisuuden sekä kaupunkikuvan ja
imagon kannalta.

Raitiotie toteuttaa hyvin Kalasataman joukkoliikennejärjestelmälle ase-
tettuja tavoitteita, jotka on lueteltu edellä olevassa hankkeen kuvauk-
sessa. Myös raitioliikenteelle asetettujen kehittämistavoitteiden, mm.
raitoliikenteen nopeuden, sujuvuuden ja luotettavuuden toteutumiselle
uusilla rataosuuksilla on hyvät edellytykset suunnitelman mukaisilla rat-
kaisuilla.

28.05.2018

Asia/4

Kalasadaman raitiotie kulkee koko alueen läpi etelästä pohjoiseen ja tulee palvelemaan suurinta osaa alueen asukkaista, työpaikoista ja palveluista. Reitin varrelle on kaavailtu tulevan noin 20 000 uutta asukasta Kalasadaman alueen valmistuessa. Raitiotie vahvistaa Kalasadamaan tavoiteltavaa imagoa kantakaupungin laajenuksena.

Raitiotie toimii sekä alueen sisäisenä joukkoliikenneyhteytenä että poikkitaivasaena raideyhteytenä, joka yhdistää Pasilan rautatieaseman, Kalasadaman metroaseman ja Laajasalon pikaraitiotien. Raitiotie parantaa myös yhteyksiä Kumpulan kampukselta ja Arabianrannan eteläosista Pasilaan.

Kalasadaman raitiotie toteuttaa osaltaan Helsingin uuden yleiskaavan pikaraitiotieverkkoa, johon kuuluvat sekä Vallilanlaakson raitiotieosuus että reitti Hermannin rantatietä pitkin Kalasadamaan. Yhteys mahdollistaa esimerkiksi ns. Tiederatikan linjauksen Vallilanlaakson ja Pasilan välillä.

Kalasadaman ja Pasilan välisen matkustajakysynnän arvioidaan olevan suuri heti liikennöinnin alkaessa. Nihdin ja Pasilan väliselle raitiolinjalle on vuodelle 2025 ennustettu noin 24 000 matkustajaa arkivuorokaudessa, mikä on samaa luokkaa nykyisten raitiolinjojen kanssa, vaikka linja on niitä huomattavasti lyhyempi.

Vuonna 2026 sekä Kalasadaman että Kruunusillat-yhteyden on suunniteltu olevan toiminnassa. Matkustajamäärät tulevat kasvamaan Kalasadaman alueen maankäytön kehittyessä. Linjan vuoroväliä on todennäköisesti tarpeen tihentää alkuvaiheen 10 minuutista riittävän kapasiteetin tarjoamiseksi. Vuonna 2040 linjan matkustajamäärän ennustetaan nousevan muun linjaston kehittymisestä riippuen 36 000 matkustajasta jopa 59 000 matkustajaan arkivuorokaudessa. Kalasadaman ja Pasilan välinen raitiolinja ei korvaa suoraan yhtään bussilinjaa, joten siirtyviä matkustajia tulee useilta eri linjoilta.

Nihdin ja Pasilan välisen raitiolinjan matkustajamäärät perustelevat linjan toteuttamista raitiotienä. Joukkoliikenneyhteyden toteuttaminen raitiotienä mahdollistaa myös Kalasadaman raitiolinjan myöhemmän jatkamisen kummaltakin alkuvaiheen päätepysäkiltä, Nihdistä Hakaniemen ja keskustan suuntaan tai Laajasaloon sekä Pasilasta useisiin vaihtoehtoihin suuntiin.

Hankkeen kustannukset

Investointikustannukset

Kalasadaman raitioteiden kokonaiskustannusarvio on 79,3 miljoonaa euroa (MAKU-indeksi 111,9, 2010=100). Kustannusarvio sisältää raitio-

28.05.2018

Asia/4

tien toteuttamisen ja siihen välittömästi liittyvät kadun- ja muun ympäristön rakennustyöt.

Raitiotiejärjestelmän osuus kustannuksista on 55,8 miljoonaa euroa, jotka kohdistuvat liikenneliikelaitokselle. Lisäksi katurakennustöiden kustannukset ovat 23,5 milj. euroa, jotka kohdistuvat talousarviossa projektialueen katuihin alakohtaan Kalasatama / kaupunginhallituksen käytettäväksi.

Raitiotien rinnalle on Vallilanlaaksossa mahdollista toteuttaa samanlaisesti raitiotien rakentamisen kanssa pyöräliikenteen baanayhteys, jonka kustannusarvio on 3,5 milj. euroa. Baanayhteyden toteuttamisesta päätetään erikseen.

Raitiotien rakentamisen kustannukset on arvioitu HKL:n määrittämien yksikkökustannusten ja tarvittavien kadunrakennustoimenpiteiden kustannuksista tehtyjen asiantuntija-arvioiden perusteella. Kustannuksissa on huomioitu myös mahdollisesti tarvittavan tärinä- ja runkomeluvaimennuksen vaikutus. Vallilanlaakson osuuden suunnittelu ei ole yhtä pitkällä kuin muualla raitiotien varrella, joten kustannusarvio on yleisemmällä tasolla ja se on tehty yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan teknistaloudellisen suunnittelun yksikön kanssa.

Raitiotie kulkee Sörnäisissä Hermannin rantatiellä. Sörnäistentunnelin kaksiaukkoinen suuaukko tulisi sijoittumaan Hermannin rantatien keskellä kulkevan raitiotien molemmiin puolin. Raitiotien toteuttamisen yhteydessä on mahdollista varautua Sörnäisten liikennetunnelin rakentamiseen siten, että tunnelin rakentaminen jälkikäteen ei aiheuttaisi pitkäkestoista liikennekatkoa raitiotielle ja raitioliikenteelle aiheutuvat haitat saadaan minimoitua.

Tunneliin varautumisen eli radanalaisten tunnelirakenteiden toteuttamisen kustannuksiksi on arvioitu noin 33 milj. euroa. Tunneliin varautumista ei ole sisällytetty Kalasataman raitiotien investointikustannuksiin. Tunneliin varautumisen kustannusten tarkentaminen edellyttää Sörnäisten liikennetunnelin hankesuunnittelua, joka on tarkoitus aloittaa vuoden 2018 aikana. Tunneliin varautumisesta Kalasataman raitiotien rakentamisen yhteydessä päätetään myöhemmin erikseen tunnelia koskevan asemakaavan ja hankesuunnitelman päätöksenteon yhteydessä.

Käyttö- ja liikennöintikustannukset

Nihdin ja Pasilan välisen raitiolinjan liikennöinti on arvioitu maksavan noin 3,7 milj. euroa vuodessa. Nihtiä ja Sompasaarta palvelevan bussiliikenteen lakkauttaminen raitioliikenteen alkaessa vähentää liikennöintikustannuksia noin 1,0 milj. euroa vuodessa. Liikennöintikustannusten

nettolisäys on siis noin 2,7 milj. euroa vuodessa raitioliikenteen alkaessa.

Alustavan liikennöintisuunnitelman ja matkustajaennusteiden perusteella Kalasataman raitiotien liikennöintikustannus on 0,4 euroa yhtä nousua kohden. Kantakaupungin nykyisessä raitioliikenteessä yhden nousun kustannus on noin 0,9 euroa.

Hankkeen vaikutukset lipputuloihin, lippujen hintoihin ja kaupungin käyttötalouteen

Kalasataman raitiotien on arvioitu tuovan lisämatkustajia ja lisäävän lipputuloja. Lipputulojen kasvuksi on liikenne-ennusteiden perusteella laskettu vuositasolla noin 0,4 milj. euroa liikenteen alkaessa. Lipputulojen kasvun arvioidaan kehittyvän matkustajamäärien lisääntyessä ollen vuonna 2040 noin 1,2 milj. euroa vuositasolla.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä on tammikuussa 2018 selvittänyt Kalasataman raitiotien vaikutusta infra -ja operointikustannuksiin, lipputuloihin sekä kuntaosuuksiin ja lippujen hintojen korotuspaineisiin, kun tavoitteena on pitää jäsenkuntien subventioaste keskimäärin 50 %:ssa (lipputuloilla katetaan 50 % kuluista).

HSL-kuntayhtymän perussopimuksen perusteella jäsenkunnat voivat laskuttaa HSL:ltä 50 % joukkoliikenneinvestoinnin poistoista ja 50 % laskennallisista korkomenoista (laskentakorko 5 %) sekä hallinto- ja ylläpitokulut kokonaisuudessaan. Jäsenkuntien osuudet näistä Helsingille aiheutuvista Kalasataman raitiotien ns. infrakuluista sekä operointi- ja yleiskuluista kiertyvät maksettavaksi vuosittain yhteyden käyttöönoton jälkeen HSL maksuosuuden kautta. HSL on määrittänyt em. kulujen sekä saatavien lipputulojen kohdistumisen jäsenkunnille Strafica Oy:n tekemien kuntakohtaisten matkustajakilometri- ja nousuennusteiden perusteella. Tehtyjen laskelmien perusteella Kalasataman raitiotieyhteydellä on arvioitu olevan nykyjärjestelmän mukaisiin matkalippujen hintoihin noin 1 % korotusvaikutus.

Helsingin kaupungin HSL -maksuosuuden on arvioitu kasvavan Kalasataman raitiotieyhteyden myötä sen käyttöön ottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta noin 3,6 milj. euroa.

Raitiotieyhteyden kokonaisvaikutus Helsingin kaupungin käyttötalouteen muodostuu edellä esitetyn mukaisesti HSL maksuosuuden kautta sekä HKL:lle maksettavan infratuen kautta. HKL:n infratuella katetaan loppuosa investoinnin poistoista sekä investoinnin rahoittamisesta aiheutuvat todelliset korkokulut. Liikenneliikelaitos palauttaa HSL:ltä laskuttamansa laskennallisen korkomenon ns. HKL:n infratulona kaupungille.

Kalasadaman raitiotieyhteyden vaikutus Helsingin kaupungin suoraan HKL:lle maksamaan infratukeen on ns. infran korkotulo huomioiden hankkeen käyttöönottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta 1,4 milj. euroa (keskimäärin 0,7 milj. euroa/vuosi 40 vuoden aikana). Tämä vastaa noin 6 % korotusta vuoden 2018 talousarvion mukaiseen, liikenneliikelaitokselle maksettavaan infratukeen.

Siten Kalasadaman raitiotieyhteyden kokonaisvaikutus Helsingin kaupungin käyttötalouteen on arvioitu olevan sen käyttöönottoa seuraavan ensimmäisen vuoden osalta yhteensä 5 milj. euroa (HSL:n maksuus ja HKL:n infratuki). Vaikutus pienenee jonkin verran seuraavina vuosina poistettavan pääoman korkokulujen pienentymisen myötä.

Jatkotoimenpiteet ja hankkeen toteutus

Kalasadaman raitioteiden yleissuunnitelman kanssa samanaikaisesti viireillä on Vallilanlaakson raitiotien asemakaavan luonnos, jossa esitetään yleissuunnitelman mukaiseen raitiotiehen varautumista Vallilanlaakson alueella. Raitiotien toteuttaminen edellyttää Vallilanlaakson asemakaavan muutosta.

Tällä hetkellä käynnissä ovat lisäksi Nihdin alueen ja Hermannin rantatien asemakaavojen muutokset, joissa huomioidaan ja mahdollistetaan raitiotien toteuttaminen. Muilta osin voimassa olevat asemakaavat mahdollistavat yleissuunnitelman mukaisen raitiotien toteuttamisen.

Liikenneliikelaitos (HKL) laatii yleissuunnitelman hyväksymisen jälkeen yleissuunnitelmaa yksityiskohtaisemman Kalasadaman raitioteiden hankesuunnitelman. Hankesuunnittelua tarvitaan, jotta hankkeen tarpeet on mahdollista huomioida alueella käynnistyvissä kadunrakennustöissä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Jatkosuunnittelussa tarkentuu myös katusuunnitelmien muutostarpeet. Katusuunnitelmat hyväksytään kaupunkiympäristölautakunnassa.

Hankesuunnitelman hyväksyy liikenneliikelaitoksen johtokunta edellyttäen, että hankesuunnitelman kustannusarvio pysyy hyväksytyyn yleissuunnitelman enimmäishinnan puitteissa eikä suunnitelmaan tule oleellisia muutoksia.

Kalasadaman raitioteiden tavoitteellinen toteutusaikataulu on vuosien 2020 ja 2024 välillä, siten että raitioliikenne Nihdin ja Pasilan välillä voisi alkaa vuonna 2024. Rakentaminen yhteensovitetaan aluerakentamisen aikataulujen kanssa erityisesti Nihdin ja Hermannin rantatien osalta. Nihdissä rakentamisen koordinoitua tehdään myös Kruunusillat-hankkeen kanssa. Raitiotien valmistuminen vuonna 2024 mahdollistaa Kruunusillat-hankkeen raitiotieyhteyden koeajot ennen Nihti-Hakaniemi-osuuden valmistumista.

28.05.2018

Asia/4

Hankkeen toteuttamisaikataulu on tässä vaiheessa alustava ja se tarkentuu hankesuunnittelun yhteydessä ja rahoituksen varmistuessa.

Esitetyn alustavan rakentamisaikataulun mukaisesti varautuminen Sörnäistentunnelin rakentamiseen raitiotien toteuttamisen yhteydessä (tunnelin kaksiaukkoisen suuaukon rakenteet Hermannin rantatielle) tulisi olla ratkaistu ennen Hermannin rantatien Vanhan talvitien ja Haukilahdenkadun välisen osan rakentamista, eli arviolta viimeistään 2021. Ratkaisun tekeminen edellyttää tunnelin asemakaavan ja hankesuunnitelman käsittelyä kaupunginvaltuustossa. Tunnelia koskevan asemakaavan muutosehdotuksen tarkastaminen ja hankesuunnitelman laatiminen on tarkoitus käynnistää vuoden 2018 aikana siten, että niiden käsittely kaupunginvaltuustossa olisi mahdollista vuoden 2019 aikana.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) varautuu Kalasataman raitioliikenteeseen ja sen järjestämiseen liikennöintisuunnitelmissa yleissuunnitelmassa esitetyn toteutusaikataulun mukaisesti. Kalasataman raitiotiet huomioidaan myös seuraavassa raitioliikenteen linjasto-suunnitelman päivityksessä.

HSL-kuntayhtymä ja liikenneliikelaitos varautuvat lisääntyvän raitioliikenteen vaatimiin kalustohankintoihin yleissuunnitelmassa esitetyn toteutusaikataulun mukaisesti.

Raitiotien toteuttamismalli ratkaistaan myöhemmin.

Käsittely

06.02.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asian aikana kuultavana oli liikenneinsinööri Niko Setälä. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Kaisa Hernberg: Hyväksyessään yleissuunnitelman lautakunta edellyttää, että jatkokehitystyössä kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin: pysäkkien sijoittelu ja vaihtoyhteydet Hämeentien, Kustaa Vaasan tien ja Hermannin rantatien risteysalueella, jalankulkuyhteydet pysäkeille Kumpulan kampukselta, Arabianrannasta, Mäkelänrinteen uintikeskuksesta, ja Vallilanlaakson pallokentiltä, Kalasataman terveystaseman ja palvelujen saavutettavuus sekä tulevaisuudessa mahdollisesti Viikin suunnasta tulevan raitiotien yhdistettävyyden Kalasatama-Pasila-raideyhteyteen.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Kaisa Hernbergin vastaehdotuksen.

28.05.2018

Asia/4

30.01.2018 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Niko Setälä, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37031
niko.setala(a)hel.fi